

АГЕНЦИЈА за ЕНЕРГЕТИКУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН
АГЕНЦИЈЕ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ЗА 2018. ГОДИНУ

Београд, октобар 2017. године

1. ПОЛАЗНИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ИЗРАДУ ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2018. ГОДИНУ

1.1. Основе планирања прихода и расхода

Сагласно одредбама члана 61. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/2014), Агенција доноси финансијски план којим се утврђују укупни приходи и расходи Агенције неопходни за обављање законом прописаних обавеза Агенције, политика зарада запослених у Агенцији којом се обезбеђује одговарајући стручни кадар, као и резерве за непредвиђене издатке. Финансијски план се подноси Народној скупштини Републике Србије ради добијања сагласности.

Истим чланом је прописано и да Агенција самостално одлучује о расподели средстава одобрених финансијским планом, на начин којим се обезбеђује спровођење надлежности утврђених овим законом, што је нова одредба којом се, у циљу јачања финансијске независности регулаторних тела, у правни систем РС транспонују члан 35 тачка 5 (а) Директиве ЕУ о унутрашњем тржишту електричне енергије 2009/72/ЕС, односно члан 39 тачка 5 (а) Директиве ЕУ о унутрашњем тржишту природног гаса 2009/73/ЕС. Сагласно тумачењу поменутих одредби које је објавила Европска комисија¹, то значи да искључиво регулаторно тело може одлучивати о расподели укупних средстава које је одобрио национални парламент на поједине буџетске ставке.

Планирање прихода и расхода Агенције за 2018. годину, исказано у Финансијском плану, извршено је на основу процене ресурса који се морају обезбедити да би Агенција могла ефикасно, квалитетно и у задатим роковима да извршава своје послове и у оквиру ограничења везаних за зараде у јавном сектору. Обим и врста послова које Агенција мора да изврши у 2018. години, сагледани су имајући у виду значајно проширене надлежности Агенције утврђене Законом о енергетици, као и активности које ће Агенција предузети сагласно обавезама које проистичу из учешћа Републике Србије у Берлинском процесу (иницијатива „Западни Балкан 6“) и CESEC (Central and South Eastern Europe Gas Connectivity) иницијативи.

1.2. Статус Агенције, надлежности и извори финансирања

Статус Агенције

Агенција за енергетику је независно регулаторно тело основано Законом о енергетици, са надлежностима у секторима електричне енергије, природног гаса и нафте и нафтних деривата. Положај Агенције у уставном уређењу Србије темељи се на члану 137. Устава, који предвиђа да се „*јавна овлашћења законом могу поверити и посебним органима преко којих се остварује регулаторна функција у појединим областима или делатностима*“.

Посебан положај Агенције у правном систему РС загарантован је Законом о енергетици у погледу *статуса*, односно самосталности и функционалне независности (члан 38. ставови 2, 3 и 4), у погледу *права, обавеза и одговорности* (члан 38. став 5) и у погледу *финансијске независности* (члан 61.). Закон дефинише одвојеност финансирања Агенције од буџета РС, имајући у виду одредбе члана 61. и 62. овог закона који не дозвољавају могућност коришћења средстава из Буџета РС. Тиме је законодавац обезбедио независност Агенције у располагању средствима, при чему је контролна функција поверена Народној скупштини.

¹ Interpretative Note on Directive 2009/72/EC Concerning Common Rules for the Internal Market in Electricity and Directive 2009/73/EC Concerning Common Rules for the Internal Market in Natural Gas- The Regulatory Authorities (https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2010_01_21_the_regulatory_authorities.pdf), стр. 9 и 10.

У погледу радно-правних односа, како би се учврстила финансијска независност Агенције, Законом о енергетици је предвиђена примена општих прописа о раду (члан 41. став 2).

Послови Агенције

Задатак Агенције је да, кроз обављање послова који су јој додељени Законом о енергетици, унапређује и усмерава развој тржишта енергије на принципима недискриминације и ефикасне конкуренције и тиме допринесе стварању стабилног регулаторног оквира за развој ефикасног и одрживог енергетског сектора који ће бити сигуран ослонац економском развоју земље.

Сагласно Закону, Агенција обавља послове који се односе на:

1. Регулацију цена:

- доношење методологија за одређивање цена: приступа мрежним енергетским системима (укључујући и затворене дистрибутивне системе електричне енергије), регулисаног снабдевања електричном енергијом и природним гасом, прикључења на систем и за обрачун неовлашћено утрошене електричне енергије;
- одобравање регулисаних цена;
- одређивање цена регулисаних системских и помоћних услуга;
- праћење примене методологија и одобрених регулисаних цена;
- одређивање висине накнаде купцу по основу одступања од прописаног квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом;
- припрема извештаја о потреби даљег регулисања цена снабдевања електричном енергијом домаћинстава и малих купаца, цена закупа резерве снаге за системске услуге секундарне и терцијарне регулације, као и потребе за резервним снабдевањем.

2. Лиценцирање и сертификацију:

- издавање, измена, одузимање и укидање лиценци, вођење регистра издатих и одузетих лиценци и доношење акта о висини трошкова издавања лиценци и
- спровођење поступка и доношење одлуке о сертификацији оператора преносног/ транспортног система.

3. Надзор над тржиштем енергије:

- доношење правила и других аката:
 - правила о промени снабдевача;
 - правила о поравнању разлика између оправданих и остварених прихода и одобрених трошкова када делатност обавља више оператора дистрибутивног система електричне енергије;
 - правила о квалитету испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом;
 - акт о изузећу за нове интерконективне далеководе и гасну инфраструктуру;
 - поступак и начин давања сагласности на правила, програме и планове као и рокове за достављање документације неопходне за рад Агенције;

- поступак, начин и рокове за вођење књиговодствених евиденција за потребе регулације и за спровођење поступка раздвајања рачуна;
- поступак остваривања права на приступ подацима о сопственој потрошњи купаца;
- упутства, препоруке и смернице за примену аката из надлежности Агенције;
- поступак и начин изрицања мера;
- давање сагласности на правила:
 - о раду преносног и дистрибутивног система електричне енергије;
 - о раду транспортног, дистрибутивног и система за складиштење природног гаса;
 - о раду система за транспорт нафте нафтоводима и за транспорт деривата нафте продуктоводима;
 - о раду тржишта електричне енергије;
 - за расподелу прекограничних преносних капацитета;
 - о објављивању кључних тржишних података;
- давање сагласности на остала акта:
 - вишегодишње планове развоја преносног, транспортног и дистрибутивног система;
 - процедуру прикључења на преносни систем;
 - програме усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања оператора система;
 - планове преузимања мерних уређаја оператора дистрибутивних система;
 - акт оператора преносног система о висини накнаде за гаранцију порекла;
 - акт оператора система о ценама нестандартних услуга;
- давање мишљења о плановима имплементације напредних мерних система;
- надзор над извршавањем обавеза лиценцираних енергетских субјеката и функционисањем тржишта;
- надзор у извршавању законских обавеза оператора система и снабдевача у вези гаранције порекла;
- примена обавезујућих одлука надлежног тела Енергетске заједнице;
- допринос усклађивању поступка размене података за најважније тржишне процесе у региону;
- давање мишљења о примени прописа из надлежности Агенције;
- праћење примене правила и других аката на које даје сагласност, као и реализације планова развоја система и давање препорука за њихову измену.

4. Решавање жалби и заштиту купаца:

- одлучивање по жалбама против:
 - аката оператора система о одбијању приступа систему;
 - аката оператора система по захтеву за прикључење или због недоношења таквих аката;

- аката енергетских субјеката за транспорт нафте нафтоводима или транспорт деривата нафте продуктоводима о одбијању приступа систему;
- разматрање и поступање по поднесцима у вези са неизвршавањем обавеза оператора система и снабдевача;
- пружање стручне помоћи и података странкама које спорове решавају путем посредовања;
- изрицање мера и вођење регистра изречених мера;
- покретање поступака у складу са казним одредбама Закона о енергетици;
- испитивање околности и иницирање поступака пред надлежним органима ради повреде конкуренције и ограничавања тржишта;
- предузимање мера како би се корисницима система и купцима учиниле доступним листе са практичним информацијама о њиховим правима.

5. Међународну сарадњу:

- учешће у раду институција Енергетске заједнице, успостављених „Уговором о оснивању Енергетске заједнице“, чији је циљ проширење унутрашњег тржишта енергије Европске уније на регион југоисточне Европе. У складу са обавезама које проистичу из Уговора о оснивању Енергетске заједнице, Агенција активно учествује у раду институција Енергетске заједнице (Регулаторни одбор Енергетске заједнице, Атински форум, Гасни форум, Социјални форум), водећи при томе рачуна о заштити интереса Републике Србије;
- подршка процесу приступања Републике Србије ЕУ кроз учешће у преговарачком тиму Републике Србије (Подгрупа 15 - Енергетика), као и у Пододбору за транспорт, регионални развој, енергетику, заштиту животне средине и климатске промене (део институционалног оквира Споразума о стабилизацији и придруживању);
- испуњавање регулаторних обавеза које проистичу из регионалних иницијатива за подршку инвестицијама у енергетску инфраструктуру - CESEC (Central and South Eastern European Gas Connectivity/ Иницијатива за гасно повезивање централне и југоисточне Европе) и Берлински процес (Western Balkans 6- Connectivity Agenda);
- учешће у раду Агенције за сарадњу енергетских регулаторних тела (ACER - Agency for the Cooperation of Energy Regulators) сагласно обавезама из Берлинског процеса, као и Савета европских енергетских регулатора (CEER – Council of European Energy Regulators), тела ЕУ које подстиче кооперацију, подстиче конкуренцију на енергетском тржишту и обједињује рад енергетских регулатора у ЕУ и шире;
- учешће у раду Регионалне асоцијације регулатора у енергетици (ERRA - Energy Regulators Regional Association), струковног удружења регулатора, чији је циљ унапређивање сарадње, размена искустава и изградња капацитета чланица и
- други послови везани за остваривање међународне сарадње.

Финансирање Агенције

Према члану 62. Закона о енергетици, Агенција се финансира из прихода које оствари по основу издавања лиценци, обављања послова регулације из дела регулисаних прихода од приступа систему утврђених методологијама којима се одређују цене за приступ систему, као и других прихода које оствари у обављању послова из своје надлежности у складу са законом.

Оснивање и рад Агенције у прве две године су финансирани из донације Европске уније. Ово финансирање је реализовано кроз уговор о донацији (*Grant Agreement – Establishment and Operation of the Energy Regulatory Agency*) закључен 29. јула 2005. године између Агенције и Европске агенције за реконструкцију.

Одредбом члана 61. став 6. Закона је прописано да се, ако се годишњим обрачуном прихода и расхода Агенције утврди да су укупно остварени приходи Агенције већи од укупно остварених расхода, разлика средстава преноси у финансијски план као приход за наредну годину. У складу са тим, извори и висина прихода за наредну годину усклађују се са реалним трошковима Агенције за ту годину.

1.3. Најважнији послови Агенције у 2018. години

Најважнији послови Агенције у 2018. години ће бити:

- економска регулација природних монопола (оператора преносног, транспортних и дистрибутивних система), јавних снабдевача; анализа оправданости предлога регулисаних цена енергетских субјеката и давање сагласности на регулисане цене у секторима електроенергетике, природног гаса, нафте и деривата нафте; Агенција ће посебну пажњу посветити отклањању уочених неправилности у начину имплементације рачуноводственог раздвајања енергетских субјеката (потпуно раздвајање монополских од тржишних делатности у интегрисаним предузећима) и надзору над применом регулације цена; праћење примене рачуноводствених смерница којима се утврђују начин, поступак и рокови за вођење књиговодствених евиденција за потребе регулације енергетских делатности, а у циљу обезбеђења транспарентнијег пословања енергетских субјеката, онемогућавања унакрсног субвенционисања између тржишних и регулисаних делатности и јасног разграничења трошкова који су у функцији обављања енергетске делатности (оправдани трошкови) од осталих трошкова, који не могу бити укључени приликом обрачуна регулисаних цена енергије и услуга;
- унапређење методологија за давање сагласности на цене у складу са законским обавезама, искуствима у примени и постављеним циљевима
- праћење и анализа реализоване производње и потрошње електричне енергије и природног гаса, у циљу унапређења методологија за одређивање цене приступа системима за пренос, односно транспорт и дистрибуцију електричне енергије и природног гаса;
- учешће у раду радних група основаних од стране надлежног министра за израду подзаконских аката у областима заштите енергетски угрожених купаца и повлашћених произвођача;
- давање сагласности на акт оператора преносног система о висини накнаде за издавање, преношење и престанак важења гаранције порекла;
- давање сагласности на акт оператора система о ценама нестандартних услуга;
- надзор над свим елементима тржишта електричне енергије и природног гаса и сарадња са органом надлежним за послове конкуренције и органима надлежним за надзор над финансијским тржиштем, како би се онемогућиле евентуалне злоупотребе на отвореном тржишту електричне енергије и природног гаса;
- надзор над извршавањем обавеза лиценцираних енергетских субјеката укључујући и анализу података о лиценцираним енергетским субјектима;
- праћење примене правила о промени снабдевача;
- праћење примене правила о раду система за пренос, транспорт и дистрибуцију електричне енергије и природног гаса;

- примена правила о праћењу техничких (као што су: непрекидост испоруке, време потребно за извршавање прописаних обавеза оператора система и др.) и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом;
- надзор над расподелом прекограничних преносних капацитета и отклањањем загушења у преносном и транспортном систему, транспарентношћу рада оператора система, начином обезбеђења и коришћењем резерви у систему, условима и трошковима прикључења објекта за производњу електричне енергије на мреже и других обавеза енергетских субјеката у складу са одредбама Закона;
- по потреби, доношење акта о изузећу од примене права на регулисани приступ систему у области електричне енергије и природног гаса, по прибављеном мишљењу ресорног министарства и надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора;
- спровођење поступка и доношење одлуке о сертификацији оператора преносног, односно транспортног система;
- издавање, измена, одузимање и укидање лиценце за обављање енергетских делатности – активност проширена Законом и на седам нових енергетских делатности, као и поступање по захтевима за продужавање рока важења издатих лиценци којима у 2018. години истиче рок важења;
- вођење регистра издатих и одузетих лиценци;
- учешће у раду радних група основаних од стране надлежног министра ради пружања стручне помоћи у изради подзаконских аката у областима обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности;
- предузимање мера у смислу организовања заједничких састанака ради пружања стручне помоћи снабдевачима и оператору дистрибутивног система електричне енергије, како би се корисницима система и купцима учиниле доступним листе са практичним информацијама о њиховим правима;
- доношење одлука у другом степену по жалбама корисника система на одлуке оператора система по захтеву за прикључење на систем о одбијању захтева или када таква одлука није донета;
- давање мишљења на план имплементације напредних мерних система донет од стране оператора система и праћење активности у вези реализације плана имплементације напредних мерних система;
- доношење и објављивање извештаја о потреби регулације цена електричне енергије за гарантовано снабдевање;
- доношење и објављивање извештаја о потреби за резервним снабдевачем електричном енергијом;
- доношење и објављивање извештаја о потреби даљег регулисања цена системских услуга и резерве снаге и уколико таква потреба постоји, утврђивање цена системских услуга секундарне и терцијарне регулације и помоћних услуга у области електричне енергије;
- давање сагласности на планове развоја и планове инвестиција у системе за пренос и дистрибуцију електричне енергије односно планове развоја за транспорт природног гаса и транспорт нафте нафтоводима и деривата нафте продуктоводима;
- праћење реализације планова инвестиција на које је Агенција дала сагласност и израда извештаја о томе;
- праћење јединичних цена инвестирања у складу са захтевима из Програма за остваривање стратегије улагања у енергетски сектор;
- праћење цена енергената и израда извештаја о трошковима грејања;

- прикупљање, обрада и контрола података о кретању количина и цена електричне енергије и природног гаса за јавно, комерцијално и резервно снабдевање;
- израда Годишњег извештаја о стању у енергетском сектору Србије;
- праћење активности на реализацији плана преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима постојећих купаца, односно произвођача који је донео оператор система за дистрибуцију електричне енергије и на који је Агенција дала сагласност;
- праћење активности на реализацији планова преузимања мерних уређаја, мерно регулационих станица у објектима постојећих купаца, односно произвођача које су донели оператори система за дистрибуцију природног гаса и на које је Агенција дала сагласност;
- поступање и разматрање поднесака физичких и правних лица у вези са неизвршењем обавеза оператора система и снабдевача електричном енергијом и природним гасом, као и давање мишљења о примени прописа чије је доношење у надлежности Агенције;
- покретање поступака у складу са казним одредбама Закона о енергетици;
- пружање стручне помоћи и свих расположивих података потребних странкама у спору за посредовање пред органом надлежним за посредовање;
- усклађивање поступка размене података за најважније тржишне процесе на регионалном нивоу;
- праћење спровођења мера за смањење губитака на преносном, транспортном и дистрибутивном систему;
- изрицање мера операторима система и снабдевачима због неизвршавања обавеза из њихове надлежности;
- анализа предлога и давање сагласности на програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања оператора система у складу са одредбама новог закона, као и праћење годишњих извештаја о спровођењу Програма усклађености донетих од стране лица које прати њихово спровођење;
- помоћ преговарачком тиму Републике Србије у реализацији обавеза дефинисаних Националним планом интеграције у Европску унију и Уговором о стабилизацији и придруживању (поглавља која се односе на енергетику и регионалне интеграције);
- испуњавање обавеза из Уговора о Енергетској заједници, као и Берлинског процеса и CESEC (Central and South Eastern European Gas Connectivity) иницијативе у оквиру надлежности Агенције;
- подршка Влади и Министарству у припреми и анализи енергетских стратешких докумената предвиђених Законом о енергетици;
- учешће у раду Радне групе Министарства за разматрање и праћење сигурности снабдевања;
- усклађивање инфо правила са потребама рада Агенције;
- унапређење информационе инфраструктуре Агенције и њене безбедности;
- израда Програма рада Агенције;
- израда методологије и критеријума за оцену инвестиционих пројеката у инфраструктурне објекте електричне енергије и природног гаса.

2. ПЛАН ПРИХОДА И РАСХОДА АГЕНЦИЈЕ ЗА 2018. ГОДИНУ

		динара			
		Остварење	Процена	План	Индекс
		2016	2017	2018	5 : 4
1	2	3	4	5	6
I	УКУПНИ ПРИХОДИ	209.283.358	222.290.944	243.321.719	110
	- Приходи од лиценци	39.851.740	36.160.000	34.850.000	96
	- Приходи од регулаторне накнаде	144.904.460	161.680.053	164.910.829	102
	- Пренети вишак прихода из претходних год.	0	0	19.036.059	
	- Приходи од донација и рефундација	1.939.032	1.960.495	2.058.520	105
	- Финансијски и остали приходи	206.878	109.148	85.063	78
	- Наплаћена исправка потраж. ранијих год.	22.381.248	22.381.248	22.381.248	100
II	УКУПНИ РАСХОДИ	193.551.428	206.237.279	243.321.719	118
51	Трошкови материјала	3.529.102	3.870.556	4.379.484	113
512	- Трошкови материјала (режиј. канцелар. разног)	1.505.233	1.539.612	1.885.765	122
513	- Трошкови горива и енергије	2.023.869	2.330.944	2.493.720	107
52	Трошкови зарада и накнада зарада	112.727.071	123.478.542	143.641.353	116
520	- Трошкови зарада и накнада зарада (брutto)	87.489.347	93.370.000	110.171.171	118
521	- Доприноси на терет послодавца	15.679.337	16.743.000	19.838.401	118
525	- Накнаде по осталим уговорима	1.457.463	1.058.286	1.095.326	104
529	- Остали лични расходи и накнаде	8.100.924	12.307.256	12.536.455	102
	Трошкови производних услуга	25.879.446	27.414.679	28.811.936	105
531	- Трошкови транспортних услуга	1.686.195	1.836.668	1.963.779	107
532	- Услуге одржавања	1.585.541	2.351.666	2.450.835	104
533	- Закупнине	19.493.034	20.167.840	20.841.523	103
535	- Реклама и пропаганда	161.976	185.000	203.500	110
539	- Остале услуге	2.952.700	2.873.505	3.352.299	117
54	Амортизација и резервисање	3.557.879	2.750.000	3.393.275	123
55	Нематеријални трошкови	14.063.490	15.152.710	24.464.077	162
550	- Непроизводне услуге	2.882.685	3.904.404	14.511.299	372
551	- Репрезентација	278.720	279.746	305.321	109
552	- Премије осигурања	339.422	320.408	398.291	124
553	- Платни промет	204.339	210.776	219.207	104
554	- Чланарине	429.896	434.018	930.000	214
555	- Трошкови пореза и накнада	402.899	458.298	476.630	104
559	- Остали нематеријални трошкови	9.525.530	9.545.060	7.623.329	80
56	Финансијски и остали расходи	33.794.440	33.570.792	33.571.872	100
	Резерва за непредвиђене издатке	0	0	5.059.722	
	Салдо прихода и расхода	15.731.930	16.053.665	0	0

2.1. Образложење плана прихода 2018. године

Приходи од лиценци за 2018. годину су планирани у износу од 34.850.000 динара, односно за 4% мање у односу на процену остварења за 2017. годину. Процењује се приход од обнове лиценци од око 11,3 мил.дин, а од нових захтева за лиценце од око 23,55 мил.дин.

Очекује се мањи приход од обнове лиценци у односу на 2017. годину, јер је мањи број енергетских субјеката којима истиче 10- годишња лиценца у 2018. (укупно 91 за период важења лиценци 2008 - 2018).

Такође, узевши у обзир да је у 2017. поднето око 30 % мање захтева за обнову истеклих лиценци (око 98 од могућих 148), очекује се слична ситуација и у 2018. години (око 64 обновљених лиценци од могућих 91).

У процени прихода од нових захтева за лиценце за обављање енергетских делатности, у складу са просечним кретањем у 2015, 2016. и 2017. години, очекује се око 16 % већи приход 2018. у односу на процену за 2017. годину.

При томе, треба имати у виду да је у складу са важећим прописима, неопходан услов за издавање лиценце енергетском субјекту поседовање употребних дозвола за енергетске објекте на којима обавља енергетску делатност. Поједини енергетски субјекти, услед старости енергетских објеката и измене прописа о планирању и изградњи (од тренутка њихове градње до данас), веома споро прибављају адекватну документацију, па се оваква ситуација, уколико се не нађе адекватно решење, може негативно одразити на очекивани приход Агенције по овом основу у будућем периоду.

Приход од регулаторне накнаде је утврђен у износу од 164.910.829 динара и обрачунат је у складу са методологијама за обрачун цена као и на основу предвиђених накнада по овом основу. Планирана структура прихода од регулаторне накнаде је:

	динара
ЈП Електроурежа Србије	112.792.745
ЈП Србијагас – транспорт гаса	44.762.497
Југоросгас – транспорт гаса	528.592
ЈП Транснафта	6.826.995
УКУПНО	164.910.829

Планирани приход по основу регулаторне накнаде за 2018. у односу на процену остварења за 2017. годину, већи је у укупном износу за 2,0 % и резултат је усклађивања са давањем сагласности на предложене цене за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије од 1.03. 2017. године. Код пројекције прихода по овом основу за 2018. годину, није претпостављено да ће доћи до промене цена услуга на које се обрачунава регулаторна накнада.

Поред наведених прихода, предвиђени су и приходи по основу рефундација трошкова службених путовања за активности у оквиру институција Енергетске заједнице (ове трошкове надокнађује Секретаријат Енергетске заједнице).

Планирани приходи од донација, еквивалентни трошковима амортизације за средства која су раније набављена из донација ЕУ, с обзиром на велику отписаност средстава имају минимално учешће у исказаним приходима.

С обзиром да је у протеклом периоду постала редовна појава да ЈП „Србијагас“ не уплаћује редовно своје обавезе по основу регулаторне накнаде на име транспорта природног гаса, већ да то чини накнадно, реално је на основу претходног искуства претпоставити да ће се јавити приход од наплаћене исправке потраживања из претходних година. Отуда је процењено је да ће у 2018. приход од наплаћених исправки потраживања из ранијих година износити две фактуре односно 22.381.248 динара. Већа кашњења у наплати и повећање обима неплаћене регулаторне накнаде, могли би озбиљно угрозити ликвидност и пословање Агенције.

У складу са одредбама Закона о енергетици, у плану за 2018. годину предвиђен је и пренос вишка прихода из претходних година у износу од 18.736.059 динара, тако да заједно са планираним финансијским и осталим приходима, планирани укупан приход Агенције у 2018. години износи 243.321.719 динара, што је за 10 % више од процењеног прихода за 2017. годину.

Сагледани приходи за 2018. годину су на тај начин усклађени са планираним расходима 2018. године.

2.2. Образложење плана расхода 2018. године

Полазни елементи за сагледавање расхода за 2018. годину су:

- процењени трошкови за 2017. годину, уважавајући пројектовану просечну инфлацију за 2018. годину из Фискалне стратегије од 3,9 %;
- неопходност да се, у циљу обезбеђивања финансијских, материјалних и људских ресурса потребних за испуњавање Законом предвиђених обавеза Агенције, у целини изврше активности планиране у Финансијским плановима Агенције за 2015², 2016. и 2017. годину, које Народна скупштина није разматрала изузев на седницама надлежног одбора³, (нпр. повећање броја запослених и њихова обука), и
- сагледавање одређених неопходних активности планираних за наредну годину.

Промена трошкова пословања Агенције у 2018. години у односу на претходне године је условљена тиме што повећање обима послова и овлашћења Агенције у периоду 2014 - 2018. због изостанка одобравања финансијских планова Агенције није могло бити праћено одговарајућим постепеним растом људских, финансијских и материјалних ресурса, а пре свега утицајем на поједине трошковне позиције предвиђеног повећања броја запослених.

Првобитна организациона структура Агенције (укључујући и број запослених) је пројектована пре оснивања Агенције на основу елабората консултаната (конзорцијум који је предводио КПМГ) урађеног за потребе Министарства енергетике, имајући у виду потребу да се обезбеди ефективно одвијање

² Финансијски план Агенције за 2015. годину усвојен је тек у децембру 2015; следствено, Агенција је и у 2015. години пословала у оквиру средстава дефинисаних последњим претходно усвојеним финансијским планом за 2012. годину.

³ Сагласно Закону о енергетици, „уколико Народна скупштина до краја децембра текуће године не да сагласност на финансијски план за наредну годину, Агенција је дужна да до добијања сагласности послује у оквиру финансијских средстава утврђених последњим финансијским планом на који је дата сагласност Народне скупштине“, у овом случају у оквиру средстава утврђених финансијским планом за 2015. годину.

процеса унутар Агенције, искуства других независних регулаторних тела за енергетику („најбоља регулаторна пракса“), као и степен развоја и структуру тржишта енергије у Србији.

Као последица отварања тржишта и развоја конкуренције у секторима електричне енергије и природног гаса у периоду 2005- 2017, као и усаглашавања законског оквира у Републици Србији са правним тековинама ЕУ (пре свега, 3. пакетом прописа ЕУ о унутрашњем тржишту електричне енергије, којим се у значајној мери проширују надлежности и овлашћења независних регулаторних тела у енергетици), повећан је и обим послова за које је надлежна Агенција, што подразумева неопходност проширења постојећих и увођења потпуно нових радних процеса. Потреба јачања капацитета Агенције (повећања броја запослених) идентификована је и у свим извештајима Европске комисије о напретку Републике Србије у процесу приступања ЕУ од 2011. до 2016. године, као и у извештају са Билатералног скрининга за Поглавље 15 - Енергетика. На основу препорука из функционалне анализе спроведене у оквиру твининг пројекта „Изградња капацитета Агенције за енергетику Републике Србије“ финансираног од стране ЕУ кроз ИПА програм, било је предвиђено да се запошљавање око 20 нових извршилаца сукцесивно спроведе у периоду 2014 - 2017 (око 5 новозапослених годишње), након чега би био обезбеђен најмањи могући број запослених⁴ неопходан за обављање законом поверених послова.

Неопходан услов за запошљавање нових радника је сагласност Народне скупштине на годишњи финансијски план Агенције; последњи Финансијски план за који је добијена сагласност је онај из 2015. године. (сагласност добијена у децембру 2015). Током 2016. године су примљена само 4 од планираних 9 радника из плана за 2015. За финансијски план за 2016. годину још није дата сагласност, а било је планирано запошљавање 13 радника (укључујући 9 из плана за 2015. годину). За 2017. годину, било је предвиђено запошљавање 9 раније планираних радника са високом стручном спремом, без повећања броја у односу на план из претходне године (51 запослени на крају године), при чему током 2017. године није нико запослен. У поглављу 1.3. овог Плана, детаљније су описани нови задаци и послови Агенције, у складу са Законом, чему је прилагођена и структура планираних новозапослених.

Планираним повећањем броја запослених би се отклонила садашња умањена способност Агенције да у пуном капацитету обавља послове из своје надлежности, што се посебно односи на послове надзора над тржиштем и ценама и давање сагласности на планове развоја оператора енергетских система, а била би омогућена и благовремена реализација осталих нових послова.

Укупни планирани расходи су за 18 % виши од процењених за 2017. годину, а за 3% од планираних за 2017. годину.

Трошкови материјала

Планирани трошкови материјала за 2018. годину износе 4.379.484 динара и имају раст од 13 % у односу на процењене трошкове за ове намене за 2017. годину. На овој позицији, књиже се трошкови канцеларијског и хигијенског материјала, потрошног материјала за информатичку обраду и другог режијског материјала, трошкови ауто гума и ситног инвентара, као и трошкови горива и енергије. Наведени раст је превасходно последица увећања обима послова Агенције, односно броја запослених и тиме увећаних потреба за канцеларијским и потрошним материјалом за информатичку опрему. Највећи појединачан раст у оквиру ове позиције бележе трошкови набавке тонера (38%)

⁴ Неопходан број запослених је дефинисан имајући у виду захтеве радних процеса (идентификованих у функционалној анализи) и податке о броју запослених у регулаторним телима за енергетику у ЕУ, на које се такође примењују одредбе о пословима регулатора из 3. Пакета прописа о унутрашњем тржишту енергије, те су процеси упоредиви. Према подацима Агенције за сарадњу енергетских регулаторних тела у ЕУ (ACER), просечан број запослених (без административног особља) у ЕУ регулаторним телима износи 117.

обзиром да су током 2017.године трошене залихе из претходних година што је заједно са одсуством пријема планираног броја радника утицало да ниво ових трошкова у 2017. години буде значајно испод уобичајеног. Трошкови горива и енергије су пројектовани на основу сагледаних потреба коришћења службених возила и остварене просечне потрошње горива и енергије у претходном периоду и они су планирани уважавајући ниво процењеног остварења за претходну годину увећаног за ефекат раста цена електричне енергије у октобру 2017 односно на основу очекиваног раста цене горива у наредном периоду.

Трошкови зарада и накнада зарада

Кључни елементи за одређивање трошкова, укључујући ту и принципе за одређивање нивоа зарада у Агенцији, утврђени су на основу поменутог елабората КПМГ.

Ниво зарада запослених у Агенцији није мењан од почетка 2008. године до 2011. године, а затим је више пута смањиван у складу са прописима о зарадама у јавном сектору. Агенцију је од почетка њеног рада напустило 11 запослених стручњака са високом стручном спремом (око 30% од укупног просечног броја запослених у стручним службама), због боље плаћених, претежно руководећих радних места у јавним предузећима (ЈП ЕМС, ЈП ЕПС, ЈП Србијагас, ЈП Транснафта), приватном сектору (Теленор, НИС, Хенкел) и Секретаријату Енергетске заједнице (Беч), чиме су знатно умањени њени стручни капацитети. У таквим условима, Агенција се суочавала и суочава се и са тешкоћама у настојању да привуче квалификоване кадрове (понављање конкурса) ради замене стручњака који су је напустили и омогућавања покривања повећаног обима посла. Динамика прилива и одлива запослених од настанка Агенције па до данас, без чланова Савета, може се видети у следећој табели:

Запослени без Савета	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Почетак године		11	24	28	28	28	29	30	32	33	33	33	37
- дошло	12	15	4	1	1	1	4	3	2	1	1	4	0
- отишло	1	2	0	1	1	0	2	1	1	1	1	0	0
Крај године	11	24	28	28	28	29	30	32	33	33	33	37	37

Планом зарада за 2018. годину, предвиђено је повећање зарада за 5% уважавајући при томе Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата као и ограничење максималних зарада које је усклађено са умањеном основицом која се користи за његов обрачун, као и Закон о утврђивању максималних зарада у јавном сектору. Укупни планирани трошкови зарада (брutto) расту 18,0 % у односу на очекивано остварење у 2017. години и тај раст је превасходно условљен повећањем планираног броја запослених за 9 нових радника са високом стручном спремом и адекватним искуством у 2018. години.

Структура актуелних и планираних запослених је дата у следећој табели:

Стручна спрема	Стање 31.10.2017		Прилив/ Одлив	План 31.12.2018		Индекс
	број	Учешће		број	Учешће	
Доктори наука	3	7,1%	0	3	5,9%	100
Магистри	2	4,8%	0	2	3,9%	100
Висока стручна спрема	32	76,2%	9	41	80,4%	128
Виша стручна спрема	0	0,0%	0	0	0,0%	
Средња стручна спрема	4	9,5%	0	4	7,8%	100
Нижа стручна спрема	1	2,4%	0	1	2,0%	100
Укупно	42	100,0%	9	51	100,0%	121

У оквиру трошкова запослених значајна је позиција „Остали лични расходи и накнаде“, која се односи на разне накнаде запосленима, где планиран раст у односу на процену претходне године износи 2%.

У оквиру ове позиције, најзначајнију ставку трошкова чине предвиђене отпремнине за одлазак у пензију и накнаде члановима Савета у складу са чл.45. Закона о енергетици. Обрачун трошка за ове намене је урађен у складу са Правилником о раду који је усклађен са колективним уговорима који важе за предузећа из енергетског сектора.

Позиција „Остали лични расходи и накнаде“ обухвата и трошкове службених путовања у иностранство, за које је планирано увећање за 10% у односу на очекивано остварење у 2017. години, због интензивнијих активности у оквиру институција Енергетске заједнице, очекиваног укључења у рад европске Агенције за сарадњу енергетских регулатора (ACER) сагласно обавезама преузетим у оквиру Берлинског процеса (WB6) и CESEC иницијативе, као и планираног учешћа у раду Савета европских енергетских регулатора (CEER). На висину ових трошкова утицале су и потреба неопходног проширивања сарадње са енергетским регулаторима суседних земаља у регулаторним активностима на билатералном и регионалном нивоу сагласно Мрежним правилима ЕУ (чије усвајање у институцијама Енергетске заједнице треба да отпочне у децембру 2017. године), потребе за стручним усавршавањем новозапослених, као и потребе већег ангажовања запослених на терену у вези са применом нових правила, методологија и тарифних система и потреба за надзором тржишта. Планирани укупан износ за трошкове службених путовања је око 4% веће од просека остварења у претходне четири године. Једна трећина ових расхода се покрива рефундацијама од Енергетске заједнице.

Укупни годишњи трошкови на име зарада и накнада зарада и осталих личних примања расту за 16 % у односу на процену остварења за 2017. годину и чине 59% укупних планираних расхода у 2018.години.

Трошкови производних услуга

Планирани „Трошкови производних услуга“ у 2018. години виши су од процењеног остварења за 2017. годину за 5%. Са 20,8 милиона динара, највећу ставку у оквиру трошкова производних услуга чине трошкови закупнине (72%). С обзиром да молба Агенције поднета још 2006. године да се за њу обезбеди пословни простор у неком од објеката којим располаже држава као ни накнадни покушаји, нису дали резултате, Агенција је покушавала да на тржишту потражи повољнији простор за свој рад, али ти покушаји нису били успешни, јер је нижа цена закупа подразумевала или значајнија улагања у адаптацију просторија или пак пресељење на локације које су биле знатно удаљене од институција са којима Агенција има редовну комуникацију. Отуда је главна активност по овом питању била усмерена на смањивање цене постојећег простора у складу са кретањем на тржишту, па је првобитна цена од 19 €/м² смањена на нешто испод 11 €/м², што је упоредиво са тржишном ценом, с обзиром на локацију и додатне услуге које су сада на располагању Агенцији (део трошкова одржавања, гаражна места, обезбеђење, додатно коришћење велике сале за скупове и сл.) Предвиђени раст укупних трошкова закупа од 3% је последица већ реализованог проширења пословног простора за смештај новозапослених као и потребе за обезбеђење додатног простора за архивирање документације.

Значајнији раст у оквиру трошкова производних услуга имају трошкови транспортних услуга (поштарина, интернет, телефони), који просечно расту 6,9% у односу на претходну годину, и то преважно због пројектованог повећања броја запослених. Сличан раст имају и трошкови одржавања, пре свега возног парка и информатичке опреме која захтева додатно лиценцирање и сертификацију софтвера, као и остале услуге у оквиру којих се налазе трошкови комуналних услуга, трошкови услуга заштите на раду као и трошкови оглашавања за запошљавање нових радника којих није било у 2017.години, као и штампање годишњег извештаја Агенције.

Нематеријални трошкови

Нематеријални трошкови су значајно већи (61,5%) у односу на процену остварења за претходну 2017. годину, превасходно због предвиђених већих трошкова на позицији непроизводне услуге, као и због повећаних трошкова на позицији чланарине.

Главни разлог раста непроизводних услуга су трошкови за консултантске услуге у износу од 9.672.000 динара. Агенција је, сагласно Финансијском споразуму за акциони документ ИПА 2014 закљученом између Владе Републике Србије и Европске комисије, корисник помоћи ЕУ из програма ИПА II за 2014. годину. Предмет консултантских услуга за пројекат из програма ИПА 2014 су развој и примена механизма економске регулације којима се имплементирају захтеви тзв. 3. пакета прописа ЕУ о унутрашњем тржишту енергије и Уредбе о транс-европским енергетским мрежама (TEN-E), унапређење регулаторних механизма надзора тржишта енергије и заштите потрошача, као и обука запослених за примену ових механизма, у циљу пуне имплементације обавеза регулаторног тела које проистичу из процеса приступања ЕУ и Уговора о оснивању Енергетске заједнице сагласно Законом предвиђеним роковима. Финансијским споразумом је предвиђено национално суфинансирање у износу од 10% од укупне вредности пројекта која износи 1.5 милиона ЕУР, а прва транша за суфинансирање у износу од 60.000 EUR доспева у 2018. години. Иако је Агенција и раније била корисник помоћи ЕУ, у претходном периоду није било трошкова по овом основу, јер ранијим уговорима о донацији није било предвиђено суфинансирање од стране корисника помоћи.

Такође, планом за 2018. годину је предвиђено и ангажовање консултаната чији ће задатак бити утврђивање висине техничких губитака у преносној и дистрибутивној мрежи. Ови подаци су са техничког аспекта важни како би се објективно утврдила динамика смањења губитака у мрежама до нивоа технички оправданих и ценила оправданост трошкова за набавку електричне енергије за надокнаду губитака у мрежи у процесу давања сагласности на цене. Одсуство трошкова за ове намене у претходном периоду, обзиром на њихово значајно учешће у укупној структури непроизводних услуга (67%), главни је разлог за овако висок исказан раст трошкова непроизводних услуга као и нематеријалних трошкова у односу на претходну годину.

Поред ове позиције, на већи раст непроизводних услуга утичу и планирани трошкови за стручно усавршавање, који због одсуства адекватног образовног система у земљи, намеће потребу да се обука новозапослених обавља у релевантним институцијама и регулаторним школама које се налазе у иностранству. Такође, ова ставка трошкова обухвата и остале облике стручног усавршавања који су неопходни за сигуран и безбедан рад Агенције као и за извршавање нових задатака у примени Трећег пакета прописа ЕУ утврђених Законом. У оквиру непроизводних услуга, на пројектовани раст трошка у односу на 2017. годину утичу и трошкови здравствених услуга (због раста броја запослених) као и трошкови ревизије, који након спроведене јавне набавке, бележе раст у односу на претходну годину за 50%, обзиром да смо у 2017. години на тендеру добили понуду са подцењеном ценом за ове намене.

Велики утицај на исказани раст нематеријалних трошкова имају и трошкови чланарина од 922.500 динара, где је поред чланства у Регионалној асоцијацији регулатора у енергетици (ERRA - Energy Regulators Regional Association) предвиђено учлањење у Савет европских енергетских регулатора (CEER – Council of European Energy Regulators). Учлањењем у CEER створиће се услови да се Агенција значајније укључи у активности овог Савета и да обезбеди приступ великом броју информација и широкој регулаторној пракси који ово чланство омогућава.

На висину нематеријалних трошкова имају утицај и остали нематеријални трошкови у износу од 7.623.329 динара, у оквиру којих су предвиђени обрачунати износи које Агенција треба да уплати на рачун јавних прихода Републике Србије на име разлике укупног износа плата обрачунатих применом основице која није умањена и умањене основице. Ова процена је базирана на пројектованом броју запослених и важећем пропису у моменту састављања овог плана, и планираног раста зарада у 2018. години од 5%.

У оквиру финансијских и осталих расхода, сходно искуству из претходних периода, пројектована је исправка ненаплаћених потраживања за регулаторну накнаду и накнаде за лиценце у износу од 33.571.872 динара, што је једнако три фактуре на име регулаторне накнаде за транспорт природног гаса.

Планом за 2018. годину, предвиђена је и набавка основних средстава у износу од 8.452.997 динара, која су пре свега у функцији занављања и проширења информатичке инфраструктуре, која треба да омогући транспарентнији, ефикаснији и безбеднији рад Агенције, што произилази и из изричите проширене законске обавезе прикупљања и обраде података о енергетским субјектима, обавезе вођења евиденција и др. Такође, планом је предвиђена и набавка једног возила средње класе (возило које је сада у употреби је старо 12 година), рачунарске и друге опреме као и канцеларијског намештаја за новозапослене и за проширење архиве.

План прихода и расхода Агенције за 2018. годину је урађен у складу са међународним рачуноводственим стандардима, а сагласно Закону о енергетици, он предвиђа и резерву за непредвиђене издатке, односно покриће ризика и за набавку основних средстава. За 2018. годину планирана је резерва у износу од 5.059.722 динара и она је превасходно предвиђена за покриће издатака за набавку основних средстава изнад износа амортизације.